WARIES MISDAADREEKS · Nº 057

Oogstmaand in Raalte

De zaak van de verdwenen wagenbouwer

UITGEVERIJ WARIES

Aan de lezer

Dit boek is een map. Een bruine archiefmap uit de kast van een streekkrant, met op de rug in balpen: *Wolterink*. Erin zitten drieëndertig stukken uit De Schoof, het nieuwsblad voor Raalte en omstreken: nieuwsberichten, reportages, interviews, ingezonden brieven, familieberichten, advertenties, foto's van lezers. Ze beslaan vijftig jaar, van een schuurbrand in augustus 1973 tot een sloopbericht in september 2024.

Samen vertellen ze het verhaal van Henk Wolterink, timmerman en wagenbouwer, die in de nacht voor het oogstcorso van Stöppelhaene 1974 verdween. Zijn bus werd gevonden op de Luttenberg. Hij zelf nooit.

U leest de map zoals een verslaggever dat zou doen: van voor naar achter, met een potlood erbij. Niemand in deze map vertelt u de hele waarheid. Sommige mensen vergissen zich. Sommige mensen liegen, en hebben daar hun redenen voor. Sommige mensen zwijgen vijftig jaar en zeggen dan opeens iets. Kranten drukken af wat ze op dat moment weten, niet meer.

Achter in het boek, na het laatste knipsel, vindt u **uw opdracht**: zes vragen over wat er in die nacht gebeurde. Er zijn twee werkbladen en een antwoordformulier. Wie vastloopt, vindt hints in drie niveaus, op hun kop gedrukt zodat u ze niet per ongeluk leest. Daarna volgt een verzegelde bladzijde, en dan de uitwerking.

Alles wat u nodig hebt om de zaak op te lossen, staat in de map. Op de kaart achter deze bladzijde staan de plekken uit het verhaal.

Reken op twee tot vier uur leesplezier, puzzelen inbegrepen.

Inhoud

VOORWERK

Aan de lezer ... 3
Over Stöppelhaene ... 6
Wie is wie ... 7
Situatieschets ... 8

MAP 1 · OOGSTMAAND, 1973–1974

01 Brand verwoest praalwagen in schuur Haarman ... 10
02 Eindelijk raak voor De Zwaluw ... 11
03 Kamphuis bouwt nieuwe graanloods ... 13
04 “Een haan draai je niet zo makkelijk de nek om” ... 15
05 Ruth, korrel voor korrel ... 16
06 Programma Stöppelhaene 1974; advertenties ... 18
07 Wagenbouwer Henk Wolterink vermist ... 19
08 De Gouden Haan wint, zonder zijn bouwer ... 20
09 Ruth in het veld, en de zoektocht naar het haantje ... 23
10 Vier dagen zoeken op de Luttenberg: niets ... 25
11 Familieberichten ... 26
12 De laatste uren van Henk Wolterink ... 28
13 Ingezonden brieven ... 30
14 Veehandelaar: “Ik was daar niet” ... 32
15 “Henk deed altijd wat hij beloofde” ... 34
16 Het jaar 1974 in Raalte ... 35

MAP 2 · DE STILLE JAREN, 1975–1999

17 Een minuut stilte aan de Molenkamp ... 38
18 Henk Wolterink vermoedelijk overleden verklaard ... 40
19 Tien keer een corso zonder zigzag ... 42
20 Man in Lingen is niet Wolterink ... 43
21 Ingezonden: de Kreidler ... 44
22 “Daar denk ik nog weleens aan” ... 46
23 Ingezonden: vijfentwintig jaar ... 49

MAP 3 · TERUGBLIK, 2004–2021

24 “Wie gaat er weg en laat zijn geld liggen?” ... 51
25 De zigzag rijdt weer mee ... 53
26 In memoriam Theo Kamphuis ... 55

MAP 4 · VIJFTIG JAAR LATER, 2024

27 Wie weet wat er gebeurde in de nacht voor de optocht? ... 58
28 Een foto uit een schoenendoos ... 60

Over Stöppelhaene

Stöppelhaene is het oogstfeest van Raalte. Het wordt sinds 1951 gevierd in de laatste week van augustus, van woensdag tot en met zondag, en trekt bezoekers uit heel Salland en ver daarbuiten. De naam verwijst naar een haan in de rui, met kale stoppels in plaats van veren: een beeld voor het stoppelveld dat na de oogst overblijft. Vroeger werd een houten haan, versierd met oogstkransen, op de laatste wagen met rogge gezet.

Het feest begint eigenlijk al eind juli, op roggemaaiersdag, als een akker rogge met de hand wordt gemaaid en gebonden. Die rogge wordt gebruikt voor de versieringen: in de straten verschijnen oogsttaferelen en gele vlaggetjes.

Het hoogtepunt is het oogstcorso op donderdagmiddag: een stoet van praalwagens en groepen met oogstthema's, gebouwd door vrijwilligers uit het dorp en de buurtschappen. De wagen met de laatste rogge rijdt mee, en na afloop wordt die rogge op traditionele wijze gedorst. Ook wordt de oogstgave aangeboden: een inzameling voor een landbouwproject ver weg.

Tijdens het feest zijn in de Basiliek van de Heilige Kruisverheffing, de neogotische kerk uit 1892 aan de Markt, mozaïeken te zien die volledig van zaden zijn gemaakt, met bijbelse voorstellingen. Het werk aan zo'n zadenmozaïek kost maanden.

Ten noordoosten van het dorp ligt de Luttenberg, een geïsoleerd stuk van de Sallandse Heuvelrug, met bos en heide.

Al deze dingen bestaan echt. Wat er in dit boek in en rond het feest gebeurt, is verzonnen.

Wie is wie

De belangrijkste namen in de map, met hun leeftijd en rol in augustus 1974.

De familie Wolterink

Henk Wolterink	41, timmerman in Raalte, bouwleider van wagenbouwgroep De Veldhuizers. Vermist sinds de nacht van 28 op 29 augustus 1974.
Dina Wolterink-Ter Horst	37, zijn vrouw. Kinderen: Marleen (12), Erik (9) en Saskia (4).

Erve Veldhuis en De Veldhuizers

Bennie Haarman	32, boer; in zijn schuur bouwen De Veldhuizers hun wagen.
Fenna Haarman	63, zijn moeder; heeft de enige telefoon in de buurt.
Jan Brouwer	16, jongste lid van De Veldhuizers.

De Molenkamp

Herman Kamphuis	64, eigenaar van zaad- en graanhandel H. Kamphuis & Zn.
Riek Kamphuis	61, zijn vrouw; leidt de mozaïekgroep.
Theo Kamphuis	29, hun zoon; amateurwielrenner, bouwleider van wagenbouwgroep De Zwaluw.
Mientje Hofman	17, jongste lid van de mozaïekgroep.
Gerda Nijkamp-Vos	lid van de mozaïekgroep.

Verder in het dorp

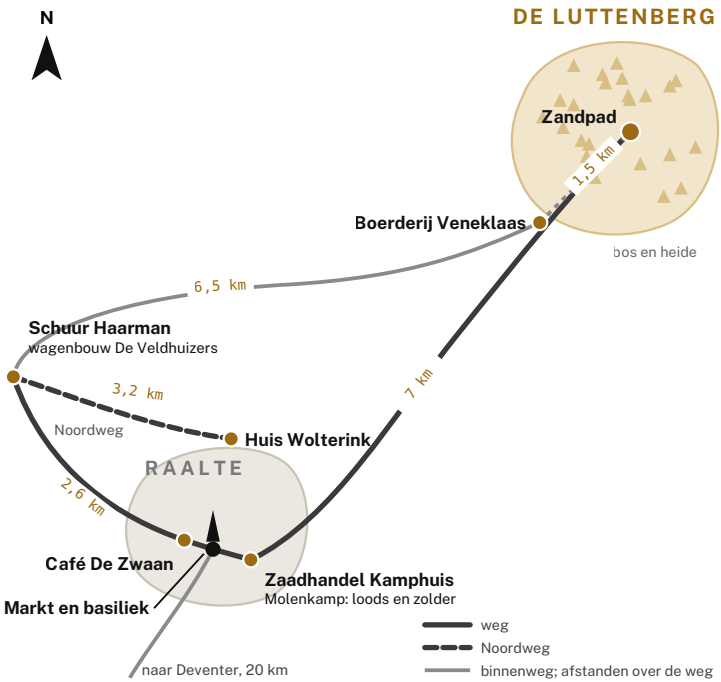
Gerard Lubbers	44, veehandelaar. Getrouwd met Annie Lubbers-Wessels.
Hanna Bosch	50, uitbaatster van café De Zwaan.
Wim Veneklaas	30, boer aan de voet van de Luttenberg.
Truus Spijkerman	verpleegster, woonachtig in Luttenberg.
meester Dijkhuis	gepensioneerd onderwijzer uit Luttenberg.
Gerrit Tempelman	adjudant bij de rijkspolitie in Raalte.

De Schoof

Albert Veldkamp	verslaggever, jaren zeventig.
Lammert	columnist, jaren tachtig.
Gonnie Ruiterkamp	verslaggever, jaren negentig.
Rik Jansen	verslaggever, jaren nul.
Femke Oosterveld	verslaggever, 2024; stelde deze map samen.

Situatieschets

Raalte en omgeving in 1974, schematisch getekend en niet nagetekend van een echte kaart. De afstanden zijn afstanden over de weg, zoals de redactie ze in 2024 heeft nagemeten.

MAP 1

1973
1974

Oogstmaand

Een brand, een optocht, een nieuwe graanloods en een wagenbouwer die op de nacht voor het oogstcorso van Stöppelhaene van de aardbodem verdwijnt. Zestien knipsels uit De Schoof, van augustus 1973 tot en met de laatste krant van 1974.

№ 01–02 · Voorspel, augustus 1973
№ 03–06 · De week voor het feest
№ 07–11 · De vermissing
№ 12–16 · Het najaar van 1974

Nº 01 De Schoof · dinsdag 21 augustus 1973 pagina 3

BUITENGEBIED

Brand verwoest praalwagen in schuur Haarman

Werk van een hele zomer in één nacht verloren. Rijkspolitie: oorzaak onbekend.

Van onze correspondent

Maandagochtend. Wat er over is van de schuur bij erve Veldhuis. FOTO DE SCHOOF

In de nacht van zondag op maandag is in de buurtschap rond erve Veldhuis een schuur van de familie Haarman vrijwel geheel uitgebrand. In de schuur stond de bijna voltooide praalwagen van de wagenbouwgroep *De Veldhuizers*, die over anderhalve week in het oogstcorso van Stöppelhaene had moeten meerijden. Van de wagen, waaraan sinds juni elke avond werd gewerkt, is niets over.

De brand werd kort voor middernacht ontdekt door een veehandelaar die toevallig langsreed en bij de boerderij aanbelde. Volgens de brandweer, die om tien over twaalf ter plaatse was, stond de schuur toen al in lichterlaaie. Het woonhuis en de stal konden worden behouden. Er zijn geen dieren omgekomen.

De melder heeft de rijkspolitie verteld dat hij kort voordat hij de vlammen zag een fietser zonder licht van het erf af heeft zien rijden, in de richting van het dorp. Wie dat was, is niet bekend. Een woordvoerder van de rijkspolitie laat weten dat de

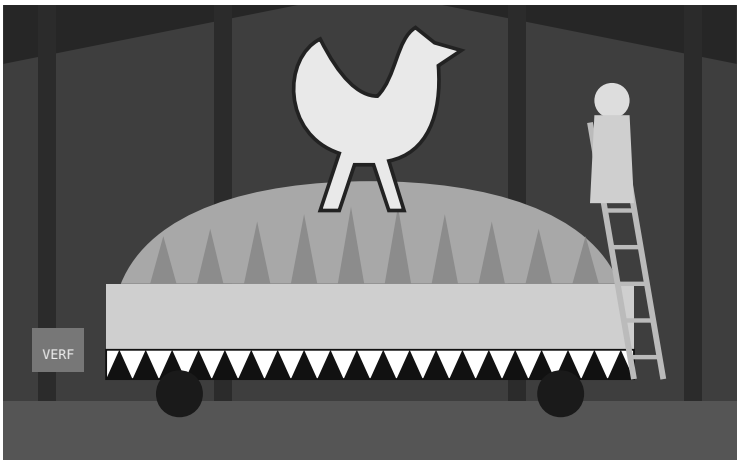
Nº 04 De Schoof · dinsdag 27 augustus 1974 pagina 7

STÖPPELHAENE 1974 · DE WAGENBOUWERS

“Een haan draai je niet zo makkelijk de nek om”

Een jaar na de brand bouwen De Veldhuizers aan hun comeback. Een avond in de schuur bij erve Veldhuis.

Door Albert Veldkamp

De Gouden Haan in aanbouw. Henk Wolterink op de ladder; onderaan de wagen de zigzagrand. FOTO A. VELDKAMP

Op het erf van boer Bennie Haarman staat een nieuwe schuur. Het hout is nog licht, de dakpannen zijn nog rood. Binnen, tussen de balen stro en de blikken verf, staat een haan van vier meter hoog. Hij heeft een kam van rode biet, veren van tarwe en een snavel van maïskolven. Over een week rijdt hij door het dorp.

“Dit is De Gouden Haan,” zegt Henk Wolterink (41). Hij staat op een ladder en strijkt met een brede kwast vergulde verf over de borstveren. “Vorig jaar is alles hier in vlammen opgegaan. Dit jaar laten we zien dat je een haan niet zo makkelijk de nek omdraait.”

Wolterink is timmerman en bouwleider van *De Veldhuizers*, een groep van twaalf mannen, vrouwen en jongens uit de buurtschap. Ze werken sinds half juni elke avond, en de laatste week ook in het weekend. “De haan is af, op de laatste veren na.

Nº 06 De Schoof · dinsdag 27 augustus 1974 pagina 8 en 11

PROGRAMMA STÖPPELHAENE 1974

Woensdag 28 aug.	Opening op de Markt, 19.00 uur. Gele vlaggetjes in alle straten. Muziek op het Stöppelveld.
Donderdag 29 aug.	10.00 uur: opening expositie zadenmozaïeken in de basiliek (tot en met zondag). 14.00 uur: groot oogstcorso, 23 wagens en groepen, start bij de Molenkamp. Aansluitend: aanbieding van de oogstgave en het dorsen van de laatste rogge op de Markt. 17.30 uur: prijsuitreiking.
Vrijdag 30 aug.	Boerendag. Oude ambachten, trekkers, paardenkeuring.
Zaterdag 31 aug.	Kinderspelen, ’s avonds bal op het Stöppelveld.
Zondag 1 sept.	Afsluiting. Oecumenische dienst, ’s middags draaiorgels in het centrum.

ZAAD- EN GRAANHANDEL
H. Kamphuis & Zn.
Molenkamp · Raalte · telefoon 2214
Zaaigranen · Veevoeders · Vogelzaad
Ook leverancier van het mozaïekzaad

TIMMERWERKEN
H. Wolterink
Kozijnen · Trappen · Verbouw
Vrijblijvend prijsopgave
Raalte, Noordweg

Café
De Zwaan
Tijdens Stöppelhaene elke avond geopend tot middernacht.
Donderdag na de optocht: erwtensoep!
Fam. Bosch

Veehandel
G. Lubbers
Aan- en verkoop van rundvee en kalveren. Ook transport. Dag en nacht bereikbaar.